

К Р А Я З Н А Ў Ч Ы

ВЕСНІК

• № 3 •

• 29 ЛІСТАПАДА 2018 •

УА «Лунінецкі ДПДПТК»
Аб'яднанне
на інтарэсах
"Краязнаўства"

ГРУДЗЕНЬ - СТАРАЖЫТНАЯ НАЗВА ЛІСТАПАДА

Апошні месяц восені меў старабеларускую назву – грудзень (ад слова “груды” ў значэнні “замёрзлая зямля”. Сучаснае беларускае найменне “лістапад” тлумачыцца проста: канец ападання лісця з дрэў.

У пачатку лістапада адлятаюць апошнія чароды качак, дрэвы стаяць ужо амаль без лісця, тэмпература паветра ніжэй нуля. Імжыстыя дажджы ў другой палове месяца змяняюцца на мокры снег. Вёска на некаторы час вызваляецца ад сельскагаспадарчых работ. Дары асенняга поля і лесу ўжо добра ўладкаваны ў склепах і кладоўках. Самы час успомніць тых апекуноў, якія спрыялі земляробу, і, у першую чаргу, продкаў, “дзядоў”. Багаты стол запрашае сватоў парадніц сваіх дзяцей.

Як звычайна, назіранні селяніна накіраваны на стан прыроды, паводзіны жывёлы, птушак, па якіх ён вызначае будучае надвор'е.

Неба пад ноч чыстае, але вакол месяца з'явіліся вялікія кругі - будзе мароз.

Калі дым з коміна падымаецца вертыкальна ўверх, няхай сабе і ў непагадзь, хутка надвор'е наладзіцца.

З народнага календара

- ◆ Грудзень – старажытная назва лістапада 1
- ◆ 70 гадоў з дня нараджэння Яўгеніі Янішчыц 1
- ◆ XI Лунінецкі краязнаўчы чытанні 2
- ◆ Цікава ведаць 2
- ◆ Сімвал шчасця 3
- ◆ Падрыхтоўка да краязнаўчай алімпіяды 3
- ◆ Абласны этап конкурсу «Тэхна Елка» 4
- ◆ Замалёўка “Восенню ў лесе” 4

70 гадоў з дня нараджэння Яўгеніі Янішчыц

*Прыедзь у край мой
ціхі,
Тут продкаў галасы,
Тут белыя буслікі
І мудары лясы...*

Нарадзілася 20.11.1948г. у в. Рудка Пінскага раёна ў сялянскай сям'і. Вучылася Яўгенія ў Мерчыцкай васьмігодцы, 9-10 класы скончыла ў Парэцкай сярэдняй школе. У юнацкія гады пачала пісаць вершы. Самы першы твор прачытала на школьнай вечарыне, прысвечанай Я. Коласу. У 1962 г. вершы ўпершыню былі надрукаваныя ў пінскай раённай газеце «Палеская праўда», а ў 1964 г. – у часопісе «Бярозка». Аўтар зборнікаў лірыкі «Снежныя грамніцы» (1970), «Дзень вечаровы» (1974), «Ясельда» (1978), «На беразе пляча» (1980), «Пара любові і жалю» (1983), «Каліна зімы» (1987). Выйшаў зборнік выбраных твораў «У шуме жытняга святла» (1988). Яе паэзіі ўласцівы роздум пра жыццё, бацькоўскі край, гераічнае мінулае і сучаснасць, тэмы сяброўства, кахання, мацярынства. З самага першага зборніка тэма роднага краю становіцца візіткай паэзіі Я. Янішчыц. Ціхая беларуская вёска, навакольная прырода ўплывалі на абуджэнне таленту і фарміраванне светапогляду паэтэсы.

Вікторыя Канановіч, навучэнка групы №24

Лістапад зіме сцэжку
пракладае.

У лістападзе гола ў садзе.

Лістапад – вераснёўскі ўнук,
кастрычнікаў сын.

XI Лунінецкія краязнаўчыя чытанні

С. Яначкін

І. Панасюк, В.Туміловіч

С.Нефідовіч

1 лістапада мы, удзельнікі аб'яднання па інтарэсах “Краязнаўства”, прысутнічалі на XI Лунінецкіх краязнаўчых чытаннях, якія прайшлі ў Лунінецкай раённай бібліятэцы. Першыя чытанні адбыліся ў 2000 годзе. Работаі бібліятэкі была арганізавана маштабная выстава “Лунінецчына літаратурная”. Нам прадставілася добрая магчымасць паслухаць грунтоўнае даследаванне “Лунінецкая картаграфія і назвы вуліц” С.А.Яначкіна, выпускніка СШ №2 г.Лунінца. Многа цікавых фактаў ён паведаміў пра гісторыю горада: будаўніцтва чыгункі, гады пад уладай Польшчы, ваенныя падзеі. Упершыню горад Лунінец паявіўся на картах у XIX стагоддзі. У гэты час ён уяўляў сабою сяло з 91 дваром і насельніцтвам каля 400 чалавек. Мы даведаліся, як раней называліся вуліцы горада: Легава – цяпер Чырвонаармейская, Кажан-Гарадоцкая – 17 верасня, Балотная – Я.Коласа, Рамповая – Чыгуначная, Земскі бульвар – 50 год Кастрычніка, Могілкавая – Паркавая, Пустая – Даватара і інш. Да нашага часу захаваліся нязменнымі гістарычныя назвы: Фабрычная, Гомельская, Віленская, Лясная, Баханова, Палеская, Акруговая і інш.

У ходзе правядзення чытанняў выступалі і абменьваліся ўражаннямі мясцовыя краязнаўцы і літаратары: В. Туміловіч, І. Панасюк, С. Нефідовіч, В. Жылко, В. Пінігін, А. Хаўдзееў і інш.

Мерапрыемства пакінула вельмі многа прыемных уражанняў.

Ангеліна Кавалевіч, навучэнка групы №14

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

ЯК НА СТО КОНЕЙ СЕЎ

Гэты выраз вельмі красамоўны. Акрамя таго, ад радасці беларус можа і на неба ўзлезці ці сказаць больш паэтычна: *рай адамкнуўся*. Рускія ў такіх сітуацыях могуць *на седьмом небе быть*. Чаму ж беларуса радасць аж на *сто коней* загнала? Напэўна, калі ўтаймаваць сотню раз'юшаных коней, дык і праўда – радасці можа быць як да нябёсаў.

Дадзеная фразема вельмі трапна і дакладна перадае тое непераўзыйдзенае адчуванне бязмежнай радасці, што перажываць можа чалавек ў сваім жыцці. І досціпу гэтай фразе не займаць. Бо калі нас сапраўды нешта неўтаймоўна ўзрадавала, узра-давала так, што гэта выдае фантан эмоцый, калі аж распінае самазадаволенасць і гонар за свае поспехі, то па-беларуску скажам: *як на сто коней сеў*.

Ад рэдактара

СІМВАЛ ШЧАСЦЯ

Актыўны ўдзельнік аб'яднання па інтарэсах “Краязнаўства” Аляксандр Кіпцэвіч прывёз з в.Цна чатыры падковы. Дзве з іх датуюцца 50-мі гадамі, а яшчэ дзве – 60-мі гадамі XX стагоддзя. Гэтымі падковамі былі калісьці паржавелыя. Я задала навучэнцам пытанне: “Што вы ведаеце пра падкову?”

“Здаўна ў народзе існуе павер’е, што падкова прыносіць шчасце. Калі чалавек знаходзіць падкову, ён верыць, што будзе шчасце. Яшчэ падкову вешаюць над дзвярыма і вераць, што ў дзверы пастукае шчасце”, – адказала Карына Наркевіч.

З ёю паспрачалася Ганна Грыцкевіч: “Я ніколі не верыла ў тое, што калі знойдзеш падкову, то наступіць шчасце. Але аднойчы

на дарозе я яе знайшла. І праз некалькі месяцаў мне сапраўды моцна пашанцавала. Магчама, гэта звычайнае супадзенне, а, магчыма, уся справа ў падкове”.

Курыловіч Дзяніс жыве ў аг.Люсіна Ганцаўскага раёна. Ён раскажаў, што ў іх вёсцы існуе традыцыя, што падкова павінна быць прымацавана насупраць дзвярэй на розных сямейных святах: вяселле, дзень нараджэння, Новы год. Яна такім чынам сімвалізуе шчасце, поспех.

“Ад сурокаў і каб нядобрыя людзі не выносілі шчасце з хаты”, – падтрымала нашу гутарку Яна Плескацэвіч.

Такім чынам, выснова адна: падкова – сімвал шчасця.

Г.М.Антановіч, кіраўнік аб'яднання па інтарэсах

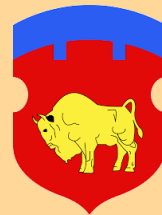
ПАРЫХТОЎКА ДА КРАЯЗНАЎЧАЙ АЛІМПІЯДЫ

На занятках аб'яднання па інтарэсах мы рыхтуемся да ўдзелу ў дыстанцыйнай краязнаўчай алімпіядзе, якая адбудзецца ў снежні. Усе 50 прапанаваных пытанняў будуць звязаны з Брэсцкай вобласцю. У ходзе падрыхтоўкі мы пазнаёміліся з многімі вядомымі асобамі, якія праславілі наш край: нобелеўскі лаўрэат Менахем Бегін, заснавальнік беларускага нацыянальнага тэатра Уладзіслаў Галубок, беларускі танцоўшчык, балетмайстар Янка Хвораст, савецкі і беларускі кінарэжысёр Міхаіл Пташук, паэтэсы Яўгенія Янішчыц і Ніна Мацяш, фалькларыст Іван Сержпутоўскі, літаратуразнаўца Уладзімір Калеснік і інш.

Таксама было цікава даведацца пра прыроднае багацце нашай вобласці: нацыянальны парк “Белавежская пушча”, гідралагічны заказнік “Падвялікі Мох”, ландшафтныя заказнікі “Альманскія балоты”, “Сярэдняя Прыпяць”, “Прыбужскае Палессе”, “Выганаўшчанскае”. Многа на тэрыторыі вобласці дрэў векавых і рэдкіх парод, а ў Ганцаўскім раёне – участак рэліктавай расліннасці. Яшчэ значнае багацце краю – гэта помнікі культуры і архітэктуры: Косаўскі палац, рэшткі Ружанскага палаца, музеі Напалеона Орды і Аляксандра Суварова, дом-музей Адама Міцкевіча і Тадэвуша Касцюшкі, мноства самабытных цэркваў і касцёлаў. Захаваліся таксама ветракі, старыя паштовыя станцыі. Мы ганарымся сваёй малой радзімай!

Максім Грэбень,

Кіпцэвіч Аляксандр, навучэнцы групы №11

НАША ТВОРЧАСЦЬ

АБЛАСНЫ ЭТАП КОНКУРСА «ТЭХНАЕЛКА»

На дадзены конкурс мы парыхтавалі экспанат з назваю «Запалкавая прыгажуня».

Ён уяўляе сабою навагодні сувенір, які складаецца з елкі, елачных цацак і падстаўкі. Зроблены з картона, абклеенага запалкамі, пакрытага лакам. Контур елкі пакрыты акварэллю зелёнага колеру.

Тэхнічныя характарыстыкі:
550×250×250 (мм).

Зараз наша елка красуецца на выставе ў абласным Доме тэхнічнай творчасці ў г.Пінску разам з вялікай колькасцю цудоўных экспанатаў з навучальных устаноў Брэсцкай вобласці.

Васіль Пятроў, навучэнец групы №11

ВОСЕННЮ Ў ЛЕСЕ

Восень бывае розная: сонечная і дажджлівая, цёплая і марозная. Сонейка радуе апошнім цяплом, але халодны вечер нагадвае, што лета сышло беззваротна. Вельмі хочацца адправіцца ў лес. Проста так. Пахадзіць па апалай лістоце.

І вось я ў лесе. Я адчуваю водар апалага лісця і чую яго шоргат. У лесе вельмі прыгожа. У мяне няма слоў, каб апісаць сваё захапленне. І раптам я заўважаю грыбы. Рыжыкі! Трэба ж, ім не перашкодзілі замаразкі. А вунь яшчэ і яшчэ. Я збіраю гэтыя дарункі восені. Увечары мама насмажыць смачнай бульбы разам з грыбамі. А я буду ўспамінаць шоргат лістоты пад нагамі і блікі сонца скрозь парадзелыя кроны.

Маснева Ганна, навучэнка групы №14

Друкаваны орган
аб'яднання
па інтарэсах
«Краязнаўства»

Выдаецца з верасня
2018г.

Галоўны рэдактар:
Антановіч
Галіна Мікалаеўна

Тэхнічны рэдактар:
Наркевіч Карына

Рэдакцыйная
калегія:
Канановіч Вікторыя,
Маснева Ганна,
Кавалевіч Ангеліна

Наш адрас:
вул. Чэхава, 10а
225644 г. Лунінец
Брэсцкай вобласці

Наш сайт:
www.lgplp.brest.by

